

IGAZI FENNKÖLTSÉG

Egy szó Hamvasról

M I O D R A G P A V L O V I C

Fölfedezni Hamvas Bélát azt jelenti, hogy már van életműved. Furcsa, hogy egy ilyen íróat egyáltalán föl kellett fedezni, hogy ő már régóta nem egyike a nagyon ismert európai íróknak. Akár Kierkegaard, ő is egy integráns gondolkodó. Hamvason keresztül tudjuk elképzelni, hogyan is nézett volna ki Nietzsche, amennyiben hajlama lett volna az ezoterikus hagyományokhoz, vagy hogyan gondolkodott volna Borges, ha egy lépést tett volna a szuperintelligens írók szkepticizmusának áthidalása felé. Igaz, hogy századunkban az ezoterikus hagyományok ismerete és átélése nem teszi az íróat általánosan elfogadottá, sem megkerülhetlenné. Kathleen Raine angol költőnő, Robert Marteau francia költő, Ernst Jünger német prózáíró vagy Julius Evola olasz filozófus példája is mutatja ezt. Századunkban talán Hamvas Béla áll közöttük legközelebb egy átfogó ezoterikus enciklopédiához, ugyanakkor ő az, aki az ókori hagyományokat legközelebb hozta mindennapjainkhoz és rámutatott a szakrális tanítások fénycsóváin való rendszeres átjárás szükségességére.

Gondolom, szabad még ezt is elmondanom: Hamvas értett a titkok nyelvén. Az ókori tudományokkal való társalgás nem korlátozta érdeklődését, sem nem vitte őt magányosságba, semmittevésbe és aszketizmusba. A titkok tüdején lélegzett. És velünk együtt ugyanazt az életet élte, mint mi. Bár nem volt ismeretségben az ezoterika neves, korabeli képviselőivel, mint amilyen Eugene Caselius, Titus Burkchart, Pier Gordon vagy a hozzá közel álló Paul Diehl, Jung mellett természetesen, Hamvas maga jött rá arra a mindent megértésre, amely túlléphetővé és

áthidalhatóvá teszi a szellem problémáit és a lélek feszültségeit. Szellemének térközeiben nem szívódott fel a kétely, írásművészetének rétegeibe ugyanakkor belefért az ironikus felfogás. Hamvas kívül marad a modernizmus polarizációján és azon, ami ennek ellentéte lenne. S ezzel e gondolkodó csak megerősíti azt a fogalmat, amellyel számos mondata és könyveknek nevezett hosszú mondata végződik. Természetesen az *egésznek* a fogalmáról van szó, annak az *egésznek*, amely valahol a könnyedség és az igazi fennköltség magasabb térségeiben tartózkodik.

GÉBER László fordítása